

solidne vede in znanosti, ampak tudi iz rodoljubnih nagibov, ker vnanji, poimence nemški svet, po onih šušmarskih proizvodih presoja tudi naše, t. j. slovensko prosvetno stremljenje, češ, če so že nemški proizvodi na Kranjskem tako puhli, kakšna morajo šele biti dela slovenskih sodežanov, ki so seveda mimo nemških »minderwertig«.

Novih knjižnih pošiljatev se nam je nabralo prav v zadnjih dneh toliko, da jih nismo mogli niti površno pregledati, n. pr. publikacije družbe sv. Mohorja, »Slovenska knjižnica«, ki je prinesla P. Pajkove roman »Slučaji usode« s podobo pisateljčino, »Prva nemška vadnica« ravnatelja H. Schreinerja in dr. J. Bezjaka, Štritofov »Deutsches Lesebuch für die I. u. II. Classe slovenisch-utraquistischer Mittelschulen und verwandter Lehranstalten«. Tudi z nekaterimi drugimi nam doposlanimi knjigami smo še zaostali, a prosimo in nadajamo se, da nam gg. pisatelji in čitatelji to zamudnost oproste; polagoma pride vse na vrsto.

Boginja Živa in Bogomila nje svečenica. Prešeren je, pojasnjujoč enajsti verz vvoda h »Krstu pri Savici«, napravil v dostavku opombo: »Živa, boginja ljubezni, slovenska Vénera«. — Mislim, da se ne motim, ako trdim, da se je s to malikinjo s slovanskega Olimpa naš pesnik seznanil pri Valvasorju.

V prvem poglavju sedme knjige str. 379. pripoveduje Valvasor, da je bila Živa boginja Polabcev: »Polabci so jo posebno častili, zlasti Raceburžani. Ta malikinja je držala obe roki na hrbtu in v eni roki vinski grozd in zelen trsni list, v drugi pa zlato jabolko ali pomarančo; lasje, nazaj počesani, so ji viseli zadaj po hrbtu doli do kolen. To je bila baje pri Polabcih Venera ali boginja ljubezni. Molili so jo pa na tako zvani stolniški gori (Domberg) v Raceburgu, na kateri je pozneje Henrik Lev sezidal stolno cerkev, ki še dandanes stoji; prej pa je bila tista gora porastena z gozdičem, ki je bil tej boginji posvečen, in v katerem je stala njena podoba«. — Isto ponavlja Valvasor na 381. strani rekoč: »Živa, kateri so viseli lasje do meč. Imela pa je obe roki na hrbtu, in v eni vinski grozd z zlatim peresom, v drugi pa zlato jabolko«. Za pričo je naveden pri Valvasorju in za poroka temu poročilu Dr. Johannes Micraelius in njegova »Pomeranska kronika«. — Enako poroča, sklicujoč se na saško kroniko, tudi Konrad Schwenk v svoji knjigi »Mythologie der Slawen«, da je baje bil log boginje Žive na holmu, kjer je dal pozneje Henrik, saksonski vojvoda iz rodovine Velfske (1139—1181), s priimkom Lev, leta 1172. sezidati v romanskem slogu lepo stolnico ali katedralo. Ta holm so baje pozneje imenovali palmovnik ali palmovo goro (Palmberg). Vzrok tega poimenovanja ni povedan. — Kot boginja ljubezni je bila Živa tudi boginja rodovitnosti. Prav pomembno so jo torej upodabljali, da nastopa v mladi lepoti in bujni životvornosti spomladi, držeč za hrbtom jesenske darove; za cvetjem pomladnim pridejo darovi plodovite jeseni.

Bajeslovno to lice polabskih Slovanov, ki je Prešeren zasledil pri Valvasorju, je prenesel po potrebi svoje basni tudi k poganskim našim prednikom, k Slovencem gorenjskih pokrajin. Ali je to ravnanje v vsakem oziru upravičeno ali ne, tega vprašanja se ne mislimo dotikati. Tudi tega ne moremo razsojati, ali sploh smemo govoriti o boginji Živi ali Sivi, ali nam je staviti na nje mesto le Dēvo ali Dēvano. Temeljitejšega pojasnila o tem bi